

Václav Novotný bol český historik, ktorý patril ku staršej generačnej vlně Gollovej školy, kam spolu s ním patrili predovšetkým Jaroslav Bidlo, Bohumil Navrátil, Vlastimil Kybal a Rudolf Urbánek. Bol žiakom profesorov Jaroslava Golla a Josefa Emlera, vďaka ktorým sa zoznámil s dobou Jana Husa a husitstvom, ktorým zostal verný do konca života.

Život

Václav Novotný sa narodil roku 1869 v Ivančiciach na južnej Morave a vyrastal v rodine učiteľa. Po ukončení gymnázia v Českých Budějoviciach odišiel študovať do Prahy. Na vtedajšej českej univerzite Karlo-Ferdinandovej študoval v rokoch 1887 – 1891 dejiny, pomocné vedy historické, a zemepis, ale tiež nemecký jazyk a literatúru, filozofiu a estetiku. Navštevoval prednášky T. G. Masaryka, ktorý si ho získal najmä filozofickým ukotvením (humanita či ľudskosť) a politickými názormi (realizmus). Od počiatku sa však Novotný zamerával predovšetkým na štúdium dejín a pomocných vied historických.

Po celú dobu štúdia mu bol učiteľom Josef Emler (1836 – 1899), prvý profesor pomocných vied historických na ešte nerozdelenej univerzite a práve od roku 1887, kedy Novotný vstúpil na pražskú univerzitu, prvý riadny profesor tohto oboru na českej filozofickej fakulte. Novotný sa cítil byť žiakom Jaroslava Golla i Josefa Emlera, prvých riaditeľov historického seminára na českej univerzite. V roku 1893 sa stáva doktorom filozofie a začína učiť na gymnáziu v Prahe 2 a roku 1898 je habilitovaný na docenta. Titul profesora získava až roku 1911.

Dielo

Husitská tematika:

Cestu k docentúre mu pripravila štúdia *Husův glejt* (1896), v ktorej značne prekračuje úzko stanovený názov a konečný výsledok, že Husův politický glejt, zaručujúci mu bezpečnú cestu ku koncilu a návrat do vlasti, bol koncilom a Žigmundom porušený. Bolo to dôkladné popísanie záverečnej kapitoly Husovho života, jeho pobytu a obrany v Kostnici, jeho smrti a myšlienkového atmosféry, v ktorej písal svoje listy priateľom do vlasti.

Kritický rozbor *Husových listů* (1898), prvý životopisný náčrt M. Jana Husa v Ottovom Slovníku naučnom (1897) i kritické posudky husovskej literatúry naznačovali, že sa Novotný pripravuje ku zložitejšiemu osvetleniu Husovho života a diela.

Pri práci na dvojzväzkovom diele *M. Jan Hus. Život a dílo* (I. – II., 1919 a 1921) sa spojil s mladším historikom Vlastimilem Kybalom. Novotný si pre seba ponechal časť špeciálne biografickú a bibliografickú, pričom podáva osobnosť Husa aj po stránke vnútorného vývoja, a Kybal podal súhrnný obraz Husovej náboženskej nauky.

Do okruhu príprav diela o Husovi náležajú aj vysledovanie domácich tradícií českého reformného hnutia, *Náboženské hnutí české ve 14. a 15. století. Část I. do Husa* (1915). Práca o predhistórii husitstva, výklad jeho dejinného základu a hlavných ideových tendencií je písaná pre širokú čitateľskú verejnosť a je koncepčne a literárne najpôsobivejším dielom Novotného. V tejto práci sa snaží dokázať, že medzi Husom a predchádzajúcim reformným hnutím je vývojová súvislosť, aj keď vystúpenie Husa znamená nový prvok. Rovnako v tej práci zastáva názor, že cudzie vplyvy majú v husitstve význam druhotný, že pomer Husov

k Wiklifovi je kritický, aj keď ho doslovne prevzal.

Novotného bádateľský záujem o českú reformáciu sa rozšíril z Husa i na Jana Žižku v *Kronice velmi pěkné o Janu Žižkovi* (1923).

Přemyslovská tematika:

Druhé ohnisko historickej práce Novotného, boli najstaršie české dejiny doby přemyslovskej. Kritizoval Bachmannove súhrnné dielo o českých dejinách, v ktorom prevažovalo stanovisko nemeckého nacionalizmu. Zároveň pracoval na monumentálnych *Českých dějinách I.-IV*, ktoré pripravovalo nakladateľstvo J. Laichtera. Napísal avšak len prvý (1912) a druhý zväzok (1913), v ďalších dvoch zväzkoch, ktoré vyšli na sklonku jeho života, respektíve už posmrtné, sa mu podarilo doviest' výklad vlády Přemysla Otakara II. až k roku 1271, avšak už nepredložil svoju interpretáciu nemeckej kolonizácie, vzniku miest a mestskej spoločnosti v 13. storočí.

Použitá literatúra:

HOFFMANNOVÁ, Jaroslava: *Václav Novotný (1869 – 1932): život a dílo univerzitního profesora českých dějin*. Praha 2014.

KUTNAR, František – MAREK, Jaroslav: *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. Od počátku národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. Praha 1997, s. 538 – 544.